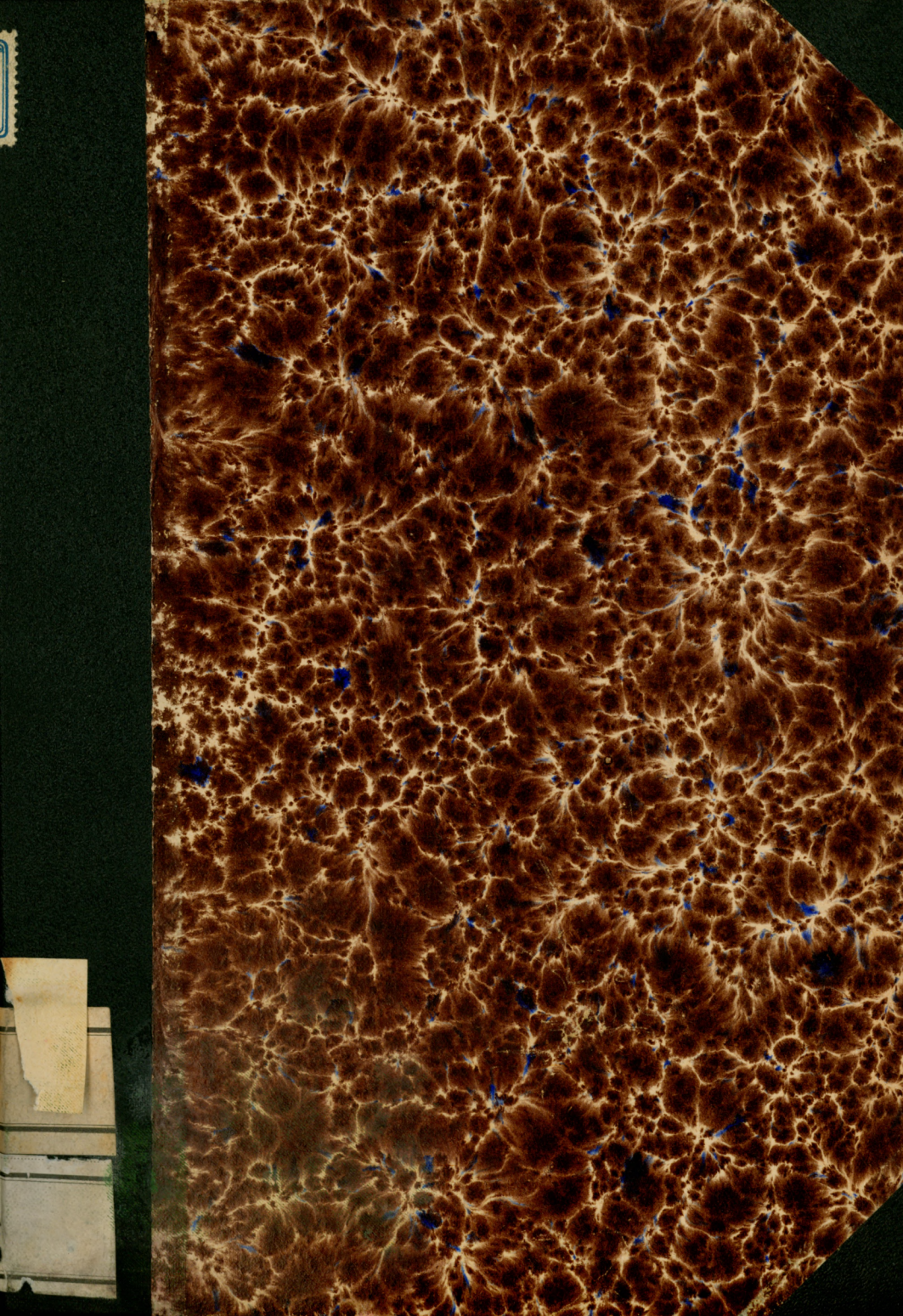

beesterecenenya | erdöbigeazg | gzojogz | erdöögazd. | eiraa

sz

Az erdészeti kísérleti állomások nemzetközi szövetségének

VII. nagygyűlése

hazánkban

1914

III, 282

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

A besztercebányai m. kir. erdő-
igazgatóság
erdőgazdaságának rövid leírása.

Kézirat gyanánt.

Árk: 3679.

Selmecbánya

Joerges Ágost özv. és fia könyvnyomdája

1914

At erdészet kiadványai állományának nemzeti és nemzetközi közvetítésére

VII. nagygyűlése

használatban

1914

OEE Könyvtár
ÁR. 11. 2018

1851

1866

A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság erdőgazdaságának rövid leírása.

Terület.

Az erdőigazgatóság alá tartozó birtok összes területe az 1913. év végén művelési ágak szerint a következő volt:

1. Erdőterület	--- --	81135'1 ha
2. Más művelési ághoz tartozó terület, u. m. háztelek, kert, szántó, rét, legelő és havasi terület	--- --	10658'0 „
3. Terméketlen terület	--- --	794'1 „
Összesen:		92587'2 ha.

Az egész 81135'1 ha erdőterület 3 % -a tölgyes, 20 % -a bükk és más lombfafajokból álló erdő és 77 % -a fenyőerdő.

Az erdőterületnek 5 % -a véderdő, a többi 95 % -a szálerdőgazdaságban kezeltetik, mégpedig 92 % -a 120 éves és 3 % -a 100 éves vágásforduló mellett, együttvéve 40 üzemosztályra felosztva. Vágatási mód a tarvágás és részben a fokozatos felújító vágásmód, mely utóbbi mindinkább nagyobb területekre lesz kiterjesztve. A véderdők kizárólag szálaló vágásmóddal kezeltetnek.

Az erdőbirtok kezelése a következő 18 erdőgondnokságra van bízva.

	Összes terület
1. Zólyomi erdőgondnokság	--- -- 4259'0 ha
2. Erdőbádonyi erdőgondnokság	--- -- 3793'7 „
3. Besztercebányai erdőgondnokság	--- -- 2141'7 „
4. Óhegyi erdőgondnokság	--- -- 6917'7 „
Átvitel:	17112'1 ha

	Összes terület
Áthozat:	17112'1 ha
5. Zólyomlipcsei erdőgondnokság-- --- --- --- ---	4680'1 "
6. Lucatói erdőgondnokság --- --- --- --- ---	4477'9 "
7. Garamszentandrásai erdőgondnokság --- --- --- ---	5377'8 "
8. Jecenyi erdőgondnokság --- --- --- --- ---	7613'7 "
9. Garampéteri erdőgondnokság --- --- --- --- ---	4957'5 "
10. Rezsőparti erdőgondnokság --- --- --- --- ---	4774'1 "
11. Cserpataki erdőgondnokság --- --- --- --- ---	4808'7 "
12. Kisgarami erdőgondnokság--- --- --- --- ---	4556'7 "
13. Sziklai erdőgondnokság --- --- --- --- ---	3888'6 "
14. Karámi erdőgondnokság --- --- --- --- ---	7016'7 "
15. Dobrócsi erdőgondnokság --- --- --- --- ---	7995'0 "
16. Mihályteleki erdőgondnokság --- --- --- --- ---	5505'1 "
17. Benesházai erdőgondnokság (a breznóbányai 23'6 ha-val együtt) --- --- --- --- ---	4426'8 "
18. Vacoki erdőgondnokság --- --- --- --- ---	5396'4 "
Összesen:	92587'2 ha.

Évi vágásterület és évi hozadék.

A gazdasági tervek szerint az évi vágásterület 650 ha tesz ki, melynek fahozadéka 250004 m³ épületi- és műszerfa és 54879 m³ tűzifa.

Az 1913. évi használat.

Az 1913. gazdasági évben több évről megtakarított vágásokkal együtt 531 ha erdőterület lett kihasználva, amely területen a szórványosan előforduló széldöntések faanyagával együtt 200729 m³ épületi- és műszerfa és 71530 m³ tűzifa termeltetett.

Költségelőirányzás az 1913. évre.

Az 1913. évi költségelőirányzat a következőképpen lett megállapítva:

Kiadás:

I. 1. Fizetés, lakpénz, pótlék s egyéb járandóság	273.600 K
2. Tiszteletdíjak --- --- --- --- ---	480 "
3. Napidíjak --- --- --- --- ---	12.630 "
4. Bérek --- --- --- --- ---	7.008 "
Átvitel:	293.718 K

	Áthozat:	293.718 K
5.	Ruhailletmények	13.200 „
6.	Jutalmak és segélyek	5.500 „
7.	Családi pótlék	30.000 „
II. 1.	Irodai és szolgatartási átalányok	8.000 „
2.	Lótartási átalány és utazási költségek	74.000 „
3.	Tanulmányutakra	— „
4.	Kezelési épületek fenntartása	38.000 „
5.	Perköltések	2.000 „
6.	Vegyes kezelési kiadások	8.500 „
III. 1.	Erdőrendezés és felmérés	15.000 „
2.	Tűzifavágatás és szállítás	300.000 „
3.	Épületi- és műszerfa vágatás és szállítás	600.000 „
4.	Fagyártmányok	15.000 „
5.	Faszén termelése és szállítása	100.000 „
6.	Erdőművelés	57.000 „
7.	Mellékhaszonvételek	60.000 „
8.	Üzleti épületek és szállítási eszközök	180.000 „
9.	Anyagok és termények vásárlása	3.000 „
10.	Leltári tárgyak beszerzése	8.000 „
11.	Vegyes üzemi kiadások	33.000 „
IV. 1.	Adó- és egyéb közköltségek	224.000 „
2.	Egyházi és jótékony célok	102.400 „
	Összesen:	2.170.318 K

Bevétel:

I. 1.	Térítmények	— K
2.	Perköltések	700 „
3.	Vegyes kezelési bevételek	8.000 „
II. 1.	Tűzifa	400.000 „
2.	Épület- és műszerfa	3.250.000 „
3.	Fagyártmányok	6.000 „
4.	Faszén	190.000 „
5.	Mellékhaszonvételek	92.000 „
6.	Anyagok és termények	— „
7.	Leltári tárgyak	— „
8.	Vegyes üzemi bevételek	90.000 „
	Összesen:	4.036.700 K
	Kiadás:	2.170.318 „
	Tiszta jövedelem:	1.866.382 K

Zárszámadás és tiszta jövedelem.

Ezzel szemben az 1913. év tényleges eredménye:

Bevétel	---	---	---	---	---	4,207.298 K
Kiadás	---	---	---	---	---	2,170.117 „
<i>Tényleges tiszta jövedelem</i>	---	---	---	---	---	<i>2,037.181 K</i>

Minthogy az erdőigazgatósághoz tartozó egész erdőbirtok kiterjedése 92587 ha, a hektáronkénti tiszta jövedelem 220 K.

Értékesítés.

A haszonfa értékesítése háromféle módon történik:

1. Terület szerint tövön értékesítetik a haszonfa a lucatői-, garamszentandrási-, jecenyei-, garampéterii-, rezsőparti-, cserpataki- és kisgarami erdőgondnokságban az érvényben levő, 5 évre terjedő szerződések szerint. Az eladási árak hektáronként 3100—5900 korona között váltakoznak.

2. A kincstár által termelve és fűrészrakodókra, garamparti, illetőleg erdei rakodókra szállítva és itt átadva értékesítetik a haszonfa 5 évre terjedő szerződések szerint, az óhegyi, sziklai, karámi, dobrócsi, benesházai és vacoki erdőgondnokságoknál.

3. A kincstár által termelt és erdei rakodókra, továbbá a Garam-folyó mentén és főközlekedési utak mentén levő rakodóhelyekre kihozott haszonfa, minden szerződés nélkül, esetről-esetre megtartott árverések útján értékesítetik a zólyomi-, erdőbádonyi-, besztercebányai-, zólyomlipesei- és mihályteleki erdőgondnokságnál.

Az 1. pontban elősorolt erdőgondnokságokban csak a tarvágások haszonfája értékesítetik terület szerinti eladással tövön. A fokozatos felújító vágásokból és a rendes gyéritésekből kikerülő haszonfát a kincstár termeli ki és szerződés szerint megállapított egységarakon adja át erdei vagy garamparti rakodókra a favásárlóknak.

A tűzifa mindenütt kizárólag kész állapotban, rakodó helyekre közelítve vagy szállítva kerül értékesítés alá. A távoli fekvésű vágásokban termelt tűzifa szénítés útján értékesítetik.

Faárak.

Az épületi és műszerfa, valamint a tűzifa tőarai az erdőrészek megközelíthetősége, a kihozatali költségek nagysága és a távolságok szerint változnak. Ebből a nézőpontból az erdők négy értékosztályba soroztattak.

Jelenleg az árjegyzék szerinti tőárak a következők:

Fafaj és választék	Méret- egység	értékosztály								
		I.		II.		III.		IV.		
		K	f	K	f	K	f	K	f	
Bükk hasábfá	ü ^m ³	2	30	2	—	1	70	1	25	
Bükk dorong	"	1	50	1	20	—	90	—	60	
Lágy hasáb- és dorongfa vegyesen	"	1	50	1	30	1	—	—	70	
Sarangolt fenyő haszonfa	"	5	50	4	70	3	90	3	—	
<i>Fenyőszálfá és rönkö:</i>										
12—25 cm középátmérőig	m ³	11	—	10	10	8	80	7	10	
26 és több cm "	"	13	90	12	90	11	60	9	90	
<i>Tölgy haszonfa:</i>										
15—20 cm középátmérőig	"	8	80	7	20	5	60	4	—	
21—30 " "	"	14	—	12	50	11	—	9	50	
31—40 " "	"	20	—	18	60	17	20	15	80	
41—50 " "	"	24	50	23	50	22	50	21	50	
51—60 " "	"	28	—	27	—	26	—	25	—	
61 cm és ennél vastagabb	"	30	—	29	—	28	—	27	—	

Mezőgazdasági köztes használatok.

Azon célból, hogy a kevés földbirtokkal rendelkező telepes munkások legszükségesebb mezőgazdasági terményeiket előállíthassák, az erdőigazgatóság alá tartozó egyes erdőgondnokságokban már sok évtized óta divik a mezőgazdasági köztes használattal kapcsolatos felújítás.

A tűzifának a vágásokból való elszállítása után, a mezőgazdasági köztes művelésre alkalmas területeket az erdőgondnokság vezetője több kisebb-nagyobb, rendszerint 100—300 □-méteres részletekre osztja fel, s a megbízható munkásoknak négy évi használatra kiadja. A használatért áronként fizetendő haszonbér 30 fillér.

A használatra kiadott terület kitisztítandó, s megkapálás után abban az első két évben burgonyát, a harmadik évben árpat vagy zabot bokros rozsszal vegyesen termel.

A bokros rozst átteleltetve a negyedik évben aratják.

A művelés alatt álló területeken, a harmadik évben 3 éves lúcvagy jegenyefenyő csemetéket telepít az erdőgondnokság.

Az árpa, zab és bokros rozs aratása sarlóval történik, különös vigyázattal arra, hogy a csemeték meg ne sérüljenek.

A mezőgazdasági használat után a fenyőcsemeték közé lombfacssemeték elegyítettek.

Az 1913. évben mezőgazdasági köztes művelésre kiosztatott:

a karámi erdőgondnokságban	...	28'3 ha
a dobrócsi erdőgondnokságban	...	59'6 "
a mihályteleki erdőgondnokságban		9'2 "
a benesházai erdőgondnokságban		4'7 "

Összesen: 101'8 ha.

Erdősítés.

Az érvényben levő gazdasági tervek szerint évenként mesterséges úton beerdősítendő terület 904 ha.

Az 1913. évben mesterséges úton tényleg erdősített:

1.	2'7 ha vetéssel	62'80 K költséggel
2.	968'6 " ültetéssel	18667'47 " "
	971'3 ha összesen	18730'27 K költséggel.

Átlagosan esett egy ha-ra vetéssel 23'26 K költség
 " " " " ültetéssel 19'27 " " az ültetett csemete értéke nélkül.

Egy hektár beerdősítésére átlagosan 4300 drb. csemete lett felhasználva.

Erdősítéseknel 1913. évben felhasználtatott 282.000 drb. lombfacssemete 3,869.700 drb. lú-, jegenye-, vörös-, erdei-, fekete- és havasifenyő csemete és 41 kgr. lúcfenyőmag.

Csemetekertek.

Az erdőigazgatóság kerületében művelés alatt álló csemetekertek egész kiterjedése 172785 m². Kiültetésre rendszerint 3 éves csemeték használatnak, kivéve a havasifenyőt, mely átiskolázás után 5—6 éves korában lesz kiültetve.

Az 1913. évben csemetekerti vetéseknél felhasználtatott 220 kgr. lúcfenyőmag, 1236 kgr. jegenyefenyőmag, 26 kgr. vörösfenyőmag, 9 kgr. erdeifenyőmag, 128 kgr. havasifenyőmag, 32 kgr. kőrismag, 56 kgr. juharmag, 16 hl. tölgyemag és 14 kgr. szillemag, összesen 2.869 K értékkel.

A meglevő csemetekertek fenntartására és ápolására, valamint új csemetekertek létesítésére, a felhasznált erdei magvak költségét is beleértve, 1913. évben 23.621'52 K költséget fordított.

Az 1912. év végén az összes csemetekertekben található volt

9,987.000 drb. különféle fenyőcsemete
482.000 „ „ lombfacsemete, vagyis

összesen: 10,469.000 drb. csemete.

Ezer drb. csemete átlagosan 2 koronába kerül. A lúcfenyő, jegenyefenyő, juhar-, kőris és tölgyfák saját kezelésben lesz szedve; a vörös-, erdei-, havasi- és feketefenyőmagvak hazai magkereskedőtől szereztetnek be.

A lúcfenyőmag szükséglet fedezésére szolgál a Mihályteleken levő, légfűtésre berendezett állandó magpergető.

Épületek.

Az erdőigazgatóság területében 142 kezelési épület, 90 üzemi épület, 24 erdei ház, összesen 256 épület van. Ezen épületek fenntartása az 1913. évben 277,000 koronába került.

Az erdőigazgatóság, a kincstárnak, mint kegyúrnak képviselője 27 templomot, 25 paplakot, 30 iskolát összesen tehát 82 kegyúri épületet tart fenn.

Szállítási eszközök.

A termények szárazföldi és vízi utakon szállítatnak az átadási, illetőleg értékesítési helyekre, mégpedig:

1. A feketegaramvölgyi gőzüzemű vasuton, melynek hossza a dobrócsi meghosszabbítással együtt 14'47 km. Építési költsége 892.467 K volt, maguk a szállítási berendezések 129.028 K-ba kerültek. A kisgarami szárnyvonal építése 225.000 K-ba került.

A feketegaramvölgyi vasut összes évi bevétele három évi átlag szerint 104.307 K

A vasut üzemi és pályafenntartási költsége az 5 %-os annuitással együtt három évi átlag szerint ... 92.288 „

A vasut tiszta jövedelme három évi átlag szerint 12.019 „

Építés alatt áll kisgaram—garamolaszkai szárnyvonal 1'98 km. hosszban 128.810 „

teljes költséggel, közigazgatásilag le van tárgyalva a dobrócs—brotovóvölgyi szárnyvonal 5'23 km. hosszban 152.000 „ előírányzott költséggel.

Kiépítése tervezetik a kővizi völgyi vasutnak	24	km.	hosszban
a háromvizi	9	”	”
a salling	3	”	”
a palenicsnó	3	”	”
a medvés—velka dolina	5'6	”	”
	Összesen: 44'6 km. hosszban.		

2. 189 km. hosszban kocsivontató főutakon.

3. 800 ” ” ” mellékutakon.

4. 94 ” ” tutajozható vízi utakon.

5. 80 ” ” vízi csúsztatókon.

Szállítási eszközül szolgál továbbá

6. 2 kőből épült nagyobb vízfogógát és 3 fából épült kisebb gát.

7. 6 állandó gреб.

A rönköfát 7 kincstári és 2 magángőzfűrész dolgozza fel, a kincstári fűrészeken 18 keret és ugyanannyi körfűrész van beépítve.

Usztatási és tutajozási berendezések.

A vágásokban termelt usztatandó faanyag téli időben száraz csatornákon közelítették le a völgyek aljába, ahonnan usztató csatornákon lesz leusztatva.

A nagyobb mellékvölgyekben vannak usztató csatornák, melyeknek rendeltetése az usztatás alkalmával a faanyag leszállítása az usztatásra berendezett fővölgyekbe.

A fővölgyek a szükséghez képest felfogó gребekkel vannak beépítve, s ezek a faanyagok összegyűjtésére és kifogására szolgálnak. A kiszedett faanyag a gребek melletti rakodókon helyeztetik el.

Ilyen felfogó gребek vannak a Garam völgyén és ennek nagyobb fővölgyeiben.

Tutajozás tekintetében Rezsőpart egyik legfontosabb helye az erdőigazgatóságnak. Rezsőpart felett egyesül ugyanis a Garam folyó két ága: a Fehérgaram és a Feketegaram, s így a fenti célokra ez a hely előnyösen volt berendezhető.

A zólyombrézói vasgyár maga is nagymennyiségű tűzifát fogyaszt és mert a garampéterii és a besztercebányai gőzfűrész az összes épületi- és rönköfát feldolgozni nem képes, szükséges volt Rezsőparton is egy gőzfűrész felállítását, s ennek közelében a tűzifa és rönköfa felfogásához vízi berendezéseket létesíteni.

Rezsőparton, közvetlenül a zólyombrézói vasgyár fölött látható egy tíz kőszeleppel épített tűzifagреб, melynek udvara

270 m. hosszú, jobb- és baloldalán egy-egy 320 m. hosszú és 4 m. széles usztató csatornával. A felfogó gerebtől balra van egy 400 m. hosszú és 5 m. széles, erős szerkezettel épített tutajcsatorna, melynek az a rendeltetése, hogy a magasabban fekvő erdőgondnokságokból és magánbirtokokból leérkező tutajok azon áthaladjanak. E célból a tutajcsatorna naponként háromszor lesz kinyitva.

A rakodó területen, mely az előbb említett két csatorna által igen előnyösen van kettéosztva, körülbelül 30.000 ürm³ tűzifa helyezhető el.

A tűzifaosztás befejezése után kezdődik a rönköfa usztatás. Rönköusztatás kizárólag csakis a kisgarami erdőgondnokságban történik. Ez is csak addig maradt gyakorlatban, míg a tervbevett kövízvölgyi erdei vasút kiépül, annak megvalósulása után úgy a tűzifa, mint rönkfa usztatása megszűnik, s az összes erdei termék szállítása tengelyen fog történni. A rönköfának Rezsőparton való felfogására szolgál a felső készletező és az alsó felfogó gereb, mely utóbbi a gőzfűrészszel szemben van felállítva. Hossza 40 m és 5 kőszekrényből épült. Évente mintegy 20.000 drb rönköfát fog fel.

A felfogó gerebhez a felső, készletező gerebtől csak annyi rönkö lesz lebocsátva, amennyi a rendelkezésre álló munkaerővel a fűrészrakodóra hengeríthető.

A készletező gereb szintén 40 méter hosszú és 3 kőszekrényből épült. Kizárólag rönköfa felfogására szolgál.

A Feketegaramon fölfelé Kisgaram községnél egy 40 méter hosszú, 4 kőszekrényen nyugvó felfogó gereb van. Ennek rendeltetése a Kisgaramra leusztatott tűzifát felfogni.

Az itt kiszedett s cellulose gyártásra alkalmas fenyőtűzifa esetről-esetre árverésen adatik el a cellulose és papírgyáraknak.

Az évente kiszedett lágy tűzifa mennyisége 14.000--20.000 ürköbméter.

Tiszti, altiszti és szolgaszemélyzet.

A 18 erdőgondnokság kezelési teendőit 2 erdőtanácsos, 3 fő-erdőmérnök, 9 erdőmérnök és 4 segéderdőmérnök végzi. A központi igazgatást, ellenőrködést, az erdőrendezést, az építkezések vezetését, a pénzkezelést és számviteli ügyeket a hivatalfőnök vezetése mellett 21 központi tisztviselő és a beosztott műszaki segédszemélyzet, továbbá a Breznóbányán székelő 2 főerdőmérnök végzi. Erdővédelmi, raktárkezelési, irodai és egyéb segédszolgálatot 53 fő-erdőőr, 54 erdőőr, 1 építőmester és 29 erdőlegény teljesít, ezeken kívül a szükséghez képest több szolgáló végez szolgálatot.

A kezelési költségek az 1913. évben 472.918 koronára rúgtak, tehát 1 hektárra esett 5 korona és 09 fillér.

Kincstári munkások, társpénztár, konzumok.

Az erdei munkáknál, az esetről-esetre felfogadott magánmunkásokon kívül 230 állandó kincstári munkás és 1290 ideiglenes kincstári munkás nyer alkalmazást. Ezek a munkások tűzifa és épületifa termeléssel, valamint széntermeléssel foglalkoznak.

A kincstári munkások a kincstári erdészeti társpénztár kötelekébe tartoznak, s a keresetük után befizetett járulékok ellenében, a társpénztár részéről betegség esetén ingyenes orvosi gyógykezelésben, pénzbeli segélyben, ha saját hibájukon kívül szolgálatra képtelenekké válnak, élethossziglan tartó segélyezésben, nyugalombérben vagy végkielégítésben részesülnek. Halálozás esetén temetkezési segélyre van igényük.

A munkás neje és gyermekei, illetőleg özvegye és árvái ingyenes orvosi kezelésben részesülnek, ingyenes gyógyszerekre azonban csak járványos betegség esetén van igényük.

Az állandó kincstári munkás özvegye nyugalombérben vagy végkielégítésben, árvái élelmezési és nevelési pótlékban részesülnek, s ezenkívül a szoros értelemben vett segélyezésre lehet igényük.

A társpénztár törzsvagyona az 1913. év végén:

állami értékpapírokban --- ---	839.300— K
kölcsönkötvényekben --- --- ---	141'54 „
Összesen:	839.441'54 K
1913. évi készpénz kiadása ---	100.871'28 „
amelynek fedezéséhez a kincstár járulék és végleges segély címén --- --- --- --- ---	29.368'27 „
feltételes segély címén --- ---	4.373'43 „

Összesen: 33.741'70 K-val járult.

A kincstári munkások megélhetésének könnyítése céljából a kincstár élelmiszer raktárakat tart fenn, Rezsőparton, Benesházán, Feketebalogon, Mihályteleken és Sziklán. Ezekből a raktárakból az élelmi cikkek, italok és egyéb fogyasztási cikkek önköltségen, vagyis csupán a beszerzési és kezelési költségek számbavételével megállapított árakon adatnak el. A rezsőparti kincstári vendéglőből fogyasztási cikkek készpénz ellenében adatnak ki.

Az óhegyi m. kir. erdőgondnokság gazdasági viszonyainak rövid leírása.

Az óhegyi m. kir. erdőgondnokság kezelése alá tartozó birtoknak összes kiterjedése 69177 ha, ebből 62872 ha erdőterület, 5440 ha az erdőbirtokhoz tartozó egyéb termékeny terület és 865 ha terméketlen terület.

Az erdőterületnek 35,5 %-a lúcfenyő, 34,6 %-a jegenyefenyő, 3,5 %-a erdei- és vörösfenyő, 23,1 %-a bükk és gyertyán, 3,3 %-a kőris, juhar és szilállományokkal van borítva.

Az erdő 120 éves vágásforduló mellett három gazdasági osztályban kezeltetik, mégpedig az „A” gazdasági osztályban a Vágfolyó vízkörnyékére hajló erdők 7929 ha, a „B” gazdasági osztályban a Garam völgyi erdők 53147 ha és a „C” gazdasági osztályban a védőerdők 1796 ha kiterjedésben.

Az erdőkezelést az Óhegyen székelő egy erdőtiszt, a hozzá esetről-esetre beosztott egy erdőmérnökgyakornok segítségével végzi, az erdőőrzést és kisebb kezelési és irodai teendőket pedig hat védkerületi erdőőr és egy irodai erdőőr látja el.

Ezekben az erdőkben, melyek a legrégebbi idő óta a kincstár tulajdonát képezik, mindig konzervatív és következetesen rendszeres gazdálkodás folyt. Fatermésük régebben a kincstári bánya- és kohóművek szükségletének kielégítésére szolgált, s ennek megfelelően a kihasznált fatömeg legnagyobb része tűzi- és szénfára dolgoztatott fel. A bánya- és kohóüzemeknek mind kisebb mértékre való szorítása folytán és az értékesítési viszonyok javulásával azonban 1870. év óta a gazdaság mind belterjesebbé lett és így a fősúly az épület- és műszerfa termelésére fektetett, s a belterjesség napjainkig már annyira fokozódott, hogy az 1913. évben kihasznált 16.435 tm³ fatömegből csak 1366 tm³ volt tűzifa, vagyis

a kitermelt fatömegből 92 %-a épület- és műszerfa, 8 %-a pedig tűzifa volt.

A fahozadékok az 1911—1915. évi terjedő időszakokra szerződés szerint el vannak adva a „Hermaneci papírgyár részvénytársaságnak“ olyképpen, hogy úgy az épületi- és műszerfát, mint a tűzifát, a kincstár maga termeli és szállítja részben az erdei, részben pedig a fővölgyi rakodókra és ott adja át a szerződéses cégnek. Ugyancsak ez a cég bérlő az óhegyi völgyben vízierőre berendezett s a kitermelt faanyag egy részének feldolgozására szolgáló egykeretes kincstári fűrészszalagot is.

A vágások kihasználása 1870—1892. évi tarvágás útján történt, felújításuk régebben természetes úton magfák fenntartásával céloztatott, később azonban ültetéssel, a köves és sziklás helyek pedig vetés útján lettek felújítva.

1892. év óta — mint jegenyefenyő gazdaságra kiválóan alkalmas területen — a kihasználás és ezzel kapcsolatosan az erdőfelújítás fokozatos használatok útján történik, mégpedig korábban nagyobb kiterjedésű vágásterületeknek mérsékelt megritkítása által vitetett ez keresztül, ujabban pedig a csoportos felújítás elvei szerint azzal a céllal, hogy a talaj termőképességének megóvása és lehető fokozása mellett minden fa legnagyobb használhatóságának idején anélkül szedessék ki, hogy a kihasználásra kerülő állományokban a szélviharok romboló hatásának út nyitnának és hogy a kihasználással kapcsolatosan a vágásterületeken természetes úton erőteljes, elegyes fafajú fiatal állomány telepedjen meg. Ezeknek az elveknek megfelelően a legközelebbi 20 évben való kihasználásra előirányzott 11706 ha kiterjedésű vágásterületekről az erdőgazdasági terv előírásai szerint évenként átlagosan 26.000 tm^3 fatömeg szedhető ki; megjegyezvén, hogy ezeknek az erdőknek jelenleg 24.400 tm^3 -t kitevő évi növekvésénél azért lehetséges nagyobb fatömegnek a kihasználása évenként, mert az előző fordulószakból jelentékeny mennyiségű hozamterületnek a kihasználása visszamaradt. A vágásterületeknek ily módon teljes kihasználása után esetleg mutatkozó hézagoknak és egyéb mesterséges erdősítést igénylő területeknek beültetéséhez szükséges csemeték nevelése céljából az erdőgondnokságban két, együttléve 8797 m^2 kiterjedésű csemetékert tartatik állandóan művelés alatt.

Az erdőgondnokság területén Óhegy és Dóval községekkel együtt a bányászat virágzó korából származó húsz kincstári munkás-telep van, mely telepeknek lakói kincstári munkás minőségük megszűntéig bérpótlék fejében ingyen házhelyet és kertet, tüze-

léshez szükséges száraz hulladék vagy galyfát kapnak és ezenkívül minden telepes munkás egy tehenet vagy borjút, avagy két juhot és két bárányt ingyen legeltethet. Ily címen a kincstári munkásoknak évenként 6000—7000 tm³ tűzifa lesz kiszolgáltatva. Ezekből a munkásokból a kincstári erdőgazdaságnak igen kevés haszna van, mert azoknak csak igen kis részük végez erdei munkát, legnagyobb részük — mintegy 85 %-a — kincstári bánya- és kohóüzemek megszüntetése óta a zólyombrézói állami vasgyárban dolgozik. Ilyképpen a munkásoknak járó ezek az illetmények az ellenszolgáltatással arányban egyáltalán nem álló teherként nehezednek a kincstári erdőgazdaságra.

Az erdészeti kísérleti állomások nemzetközi nagygyűlése alkalmából
az óhegyi m. kir. erdőgondnokságban bejárando útnak
magyarázó leírása.

Szives tájékozással. A leírás folyószámai a természetben rudakra szögezett fehér táblákon vannak feltüntetve.

1. Hermándi völgy kezdete.
2. Óhegyi völgy kezdete.
3. Besztercebánya-városi erdőőri lak, mögötte a városi erdőbirtok egyik felújított tarvágása, amelyben a lúcfenyő és veresfenyő mesterségesen, a jegenyefenyő természetes úton újult fel.
4. Olmányfalva község úrbéreseinek erdeje.
5. Kincstári erdőbirtok (óhegyi m. kir. erdőgondnokság) kezdete.
6. Építés alatt álló transzverzális kiszállítási erdei út kezdete.
7. Kincstári erdőőri lak, mögötte természetes felújítás alatt álló, fokozatosan használt erdő.
8. A Besztercebánya-városi erdőbirtok egy volt fokozatos felújító vágása, mely az 1912. évi szélvihar okozta rongálás folytán részben letaroltatott és a folyó év tavaszán lúcfenyő- és jegenyefenyő, kis részben kőriscsemetével ültetett be.
9. Kincstári csemetekert, mögötte egyszer használt fokozatos felújító vágás.
10. Városi fokozatos felújító vágás.
11. 90—100 éves jegenyefenyő állomány, Decrett idejében felújítva. (Kis Szekeres dűlő.)

12. Kincstári erdőbirtok határa.
13. 100 éves jegenyefenyő állomány, egyszer gyéritve. (Kis Medvés dűlő.)
14. Kis Medvesi vontató út.
15. Szekérdűlő, fokozatos felújító vágás.
16. Tarvágás után lú-, erdei-, fekete- és vörösfenyővel mesterségesen felújított 30 éves állomány. (Kamaljai vágás.)
17. Gyéritetlen, bükkös foltokkal tarkított 90 éves lú- és jegenyefenyő állomány, mely Decrett idejében természetes úton létesült. (Aranyvölgy.)
18. Kanaljai munkástelep, mögötte rézbánya. Jobboldalt hátul 15 év előtti széltöréses folt, mesterségesen felújítva.
19. Nagy Medvés dűlő, gyéritett 100 éves lúcfenyő és elegyes jegenyefenyő állomány, Decrett idejében természetes úton felújítva.
20. Gyéritett lúcfenyővel elegyes 100 éves jegenyefenyő állomány, Decrett idejében természetes úton felújítva. (Kis Zöldes.)
21. Lúcfenyővel elegyes 90 éves gyéritetlen jegenyefenyő állomány, Decrett idejében természetes úton felújítva. (Kis Zöldes.)
22. Nagy Zöldes dűlői vontató út.
23. Tarvágás után lú-, erdei- és vörösfenyővel felújított 20 éves állomány. (Pusztó.)
24. Felülcsapó kerékkel működő, egykerekes, 6 lóerejű kincstári vizifürész.
25. „Zsófia“-vágás, melynek egy részén a még megvolt magfákat a szél kidöntötte. Másik részén a fiatalos csoportosan fel lesz szabadítva.
26. „Kosár“ dűlő, Decrett idejében alsó része kizsarolt legelő volt, mely akkor erdeifenyővel lett beerdősítve. Most fokozatos felújító vágás alatt áll. A megritkított állomány alá főleg jegenye- és lúcfenyő telepedett.
27. „Cigánydűlő.“ Decrett idejében alsó része kopárosodó legelő volt, mely erdeifenyővel lett beerdősítve. Most fokozatos felújító vágás alatt áll. A megritkított állomány alá főleg jegenye- és lúcfenyő telepedett.
28. Óhegy község.
29. Az óhegyi volt kohó salakhányója.
30. A volt óhegyi kohó füstje által kopárrá lett hegyoldal, mely most lú-, erdei-, fekete-, vörös-, havasi- és törpefenyő, továbbá ákác- és kőrisültetéssel be van erdősítve.
31. A múlt év végén fölépült új erdőgondnoki lak mellék-

épületeivel. E mellett jövőre erdőgondnoki iroda, tisztii szállóval és irodai főerdőőri lakkal épül.

32. Volt erdőgondnoki lak, mely ideiglenesen erdőgondnoki iroda, tisztii szálló és irodai főerdőőri lak. Jövőre kincstári élelmi raktár céljaira fog szolgálni.

33. Török völgy, mögötte a „Krizsna“ havassal, jobbkézre a „Majorszka“ nevű sziklacsúccsal 1255 t. sz. f. magasságban.

34. Szentháromságaknai út betorkolása.

35. Szentháromságakna völgy.

36. Mestervágási erdei út.

37. Régi bányászati vízvezeték.

38. }
39. } Mestervágás, 24. e. r., mely fokozatos felújító vágás
40. } alatt áll, ez évben 622 tm³ haszonfa és tűzifa is ter-
41. } mettetett.

42. Mestervágás, 25. e. r., jegenyefenyővel elegyes 95 éves bükkállomány.

43. Mestervágás, 26. e. r., 80 éves jegenye- és lúcfenyő állomány, mely a folyó évben előhasználva volt. A tűzifa elszállításra vár.

44. Összekötő gyalogösvény.

45. Szentháromságaknai erdei út.

46. Kőbánya, 22. e. r., 105 éves bükkal elegyes jegenyefenyő állomány. A folyó évben előhasználatképp tűzifa termeltetett.

47. Kőbánya, 21. e. r. Bükkal elegyes 105 éves lúcfenyő és jegenyefenyő állomány, melyben ez évben előhasználatképp tűzifa termeltetett.

48. Kőbánya, 20. e. r. Jegenye- és lúcfenyővel elegyes 120 éves bükkállomány, melyben folyó évben előhasználatképp tűzifa van termelve.

49. Kiskucman, 16. e. r. Jegenyefenyővel elegyes 175 éves bükkállomány, melyben eddigelé használat nem volt. Az útmenti 20 méteres pászta betekinthetés kedvéért át lett erdőlve.

50. Kiskucman, 17. e. r. Szél által megbolygatott 75 éves, lúcfenyővel elegyes jegenyefenyő állomány. A széltörések utáni hulladékból kitermelt tűzifa még nincs kiszállítva.

51. Kiskucman, 15. e. r. Szél által megbolygatott 100 éves lúcfenyővel elegyes jegenyefenyő állomány, mely az 1907. évben rendes gyérítési előhasználat alatt volt. A széltörések után hulladékból kitermelt tűzifa még nincs kiszállítva.

52. Kiskucman, 15. e. r. 1912. évi széldöntéses tarfolt, mely-

ből a folyó év tavaszán az utolsó tűzifa lett kitermelve. A folyó év őszen kőris-, juhar- és lúcfenyőcsemetével lesz beerdősítve.

53. Nagykucman, 11/b. e. r. Természetes úton keletkezett lúcfenyő- és jegenyefenyő fiatalos, melybe igen sok juhar, kőris és szil elegyedett. Az erdőrészlet alsó végén mesterséges úton a fiatalos lúcfenyő-, jegenyefenyő- és kőrisültetéssel kiegészített ezen ültetvény egyes csoportjainak megvédése céljából a kecskefűz és rezgőnyár egyelőre ki nem irtatott.

54. Nagykucmani erdei menház.

55. Nagykucman, 10. e. r. Szél által megritkított 120 éves fokozatos felújító vágás, melyben a széldöntések után maradt hulladékokból termelt tűzifa még ki nem szállítottott.

56. Nagykucman, 9. e. r. Szél által megritkított 120 éves fokozatos felújító vágás, melyben a széldöntések után maradt hulladékból termelt tűzifa még ki nem szállítottott.

57. Nagykucman, 5. e. r. Fokozatos felújító vágás alatt álló, bükkal és lúcfenyővel elegyes jegenyefenyő állomány, melyben a fiatalos felszabadítása csoportosan történik.

58. Nagykucman, 8. e. r. Fokozatos felújító vágás alatt álló, 95 éves jegenyefenyővel elegyes bükkállomány, mely 1908. évben egyszer használtatott.

59. Szarvasvölgy, 35. e. r. 70 éves idősebb jegenyefenyő-egyedekkel elegyes bükkállomány, melyben használat még nem volt.

60. Tincsesdűlő, 1. e. r. Átlagosan 90 éves fokozatos felújító vágás alatt álló, bükkal elegyes jegenyefenyővel, melyben hótörés folytán tisztító vágás 1910. évben foganatosítottott.

61. Tincsesdűlő, 3/a. e. r. Csere útján megszerzett, kiélt talajú rét, mely ezelőtt 50 évvel mesterséges úton lúcfenyővel beerdősített.

62. Tincsesdűlő, 2. e. r. Fokozatos felújító vágás alatt álló, vegyes lúcfenyő-, jegenyefenyő- és bükkállomány, melyben 1910. évben egyszer volt használat.

63. Tincsesdűlő, 3/b. e. r. Csere útján megszerzett, kiélt talajú rét, mely természetes úton beerdősül.

64. A Nagykucman nevű csoportos felújító vágáson keresztül vezető gyalogösvény kezdete.

65. Fokozatos felújító vágás alatt álló 120 éves lúcfenyő- és jegenyefenyővel, melyben a fiatalos csoportok felszabadítása a vágás felé közeledik.

66. Nagykucman, 11/b. e. r. Kiegészítendő fiatalos, mely az

1913. és 1914. év tavaszán ültetés útján jegenyefenyő-, kőris- és juharcsemetékkal pótolgatott.

67. Tincsesdűlő, 4. e. r. Az 1912. évi szélvihar által erősen megritkított, fokozatos felújító vágás alatt álló 120 éves jegenyefenyves.

68. Ugyanaz.

69. Kakasdűlő, 20. e. r. Decrett idejében természetes úton létesített jegenyefenyves, melyben esetleges használaton kívül az első főhasználati vágás foganatosított. Az 1912. évben a szél által megritkítva.

70. Kakasdűlő, 21. és 22. e. r. Decrett idejében természetes úton létesített jegenyefenyves, kevés lúccal elegyítve. Eddigél csak esetleges használat volt benne.

71. Tincsesdűlői vontató út.

72. Tincsesdűlő, 4. e. r. Fokozatos felújító vágás alatt álló 120 éves jegenyefenyves, szép alnövet csoportokkal.

73. Alsószarvas telep.

74. Szarvasvölgy telep. (Előtérben balra Decrett által természetes úton felújított 90—100 éves jegenyefenyves. B. g. o., IX. vs., 49. tag, 1. e. r.)

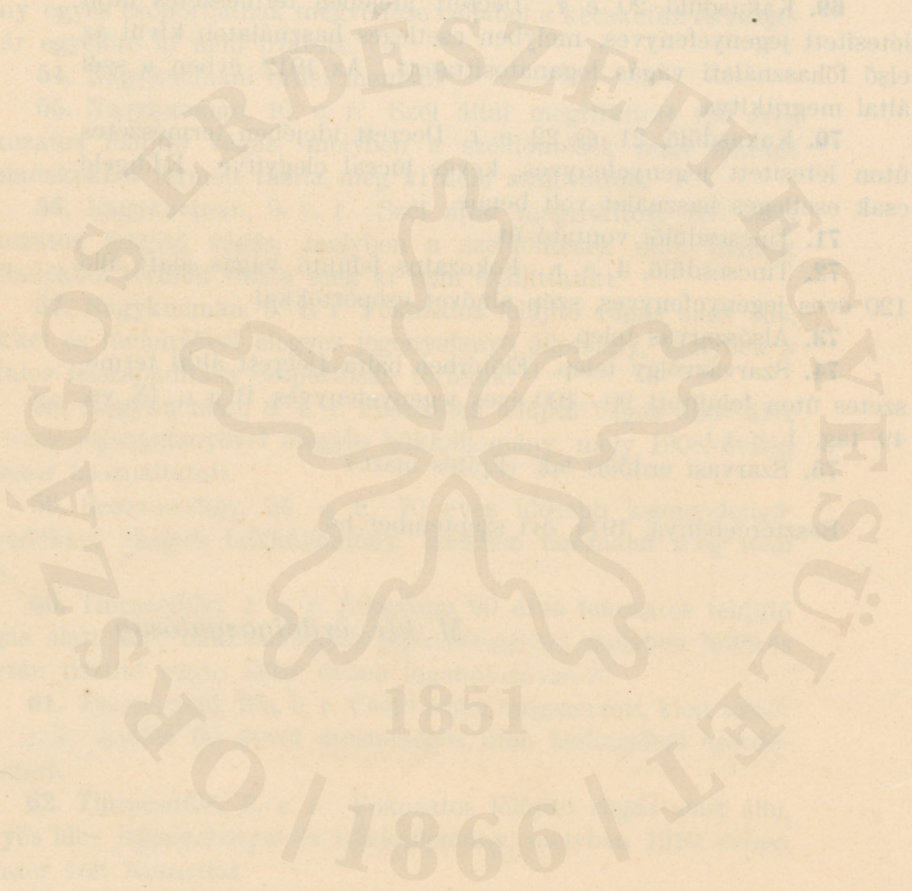
75. Szarvasi erdőőri lak. (Építés alatt.)

Besztercebánya, 1914. évi szeptember hó.

M. kir. erdőigazgatóság.

1851

/1866/

Az erdészeti kísérleti állomások nemzetközi szövetségének

VII. nagygyűlése

hazánkban

1914

VII. Versammlung

des Internationalen Verbandes Forstlicher Versuchsanstalten

in Ungarn

1914

Kurze Beschreibung der wirtschaftlichen Verhältnisse der kön. ung. Forstdirektion zu Besztercebánya.

Als Manuskript gedruckt.

Selmecbánya

Buchdruckerei August Joerges Wwe & Sohn

1914

Az erdészeti kiadványok kiadását a Magyar Erdészeti Szövetségnek

VII. nagygyűlése

Nagykároly

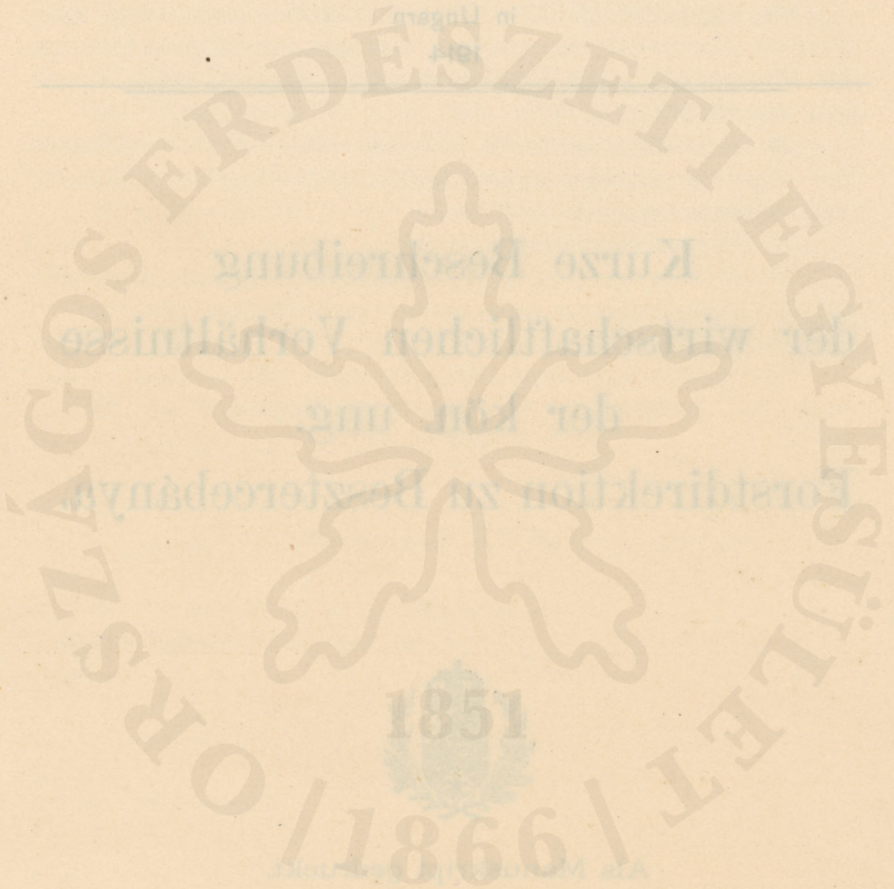
1914

VII. Versammlung

des Internationalen Verbandes Forstlicher Versammlungsstellen

in Ungarn

1914

Kurze Beschreibung der wirtschaftlichen Verhältnisse der kön. ung. Forstdirektion zu Besztercebánya.

Die Gesamtfläche der zur Direktion gehörigen Waldungen beträgt	--- --- --- ---	92587'2 ha
Hievon entfallen:		
Auf Waldboden	--- --- --- ---	81135'1 ha
Haus und Garten, Äcker, Wiesen, Hutweide und Alpenweide	--- --- --- ---	10658'0 ha
Unfruchtbarer Boden	--- --- --- ---	794'1 ha

Vom Waldboden entfallen 3% auf Eichenbestände, 20% auf Buchen und 77% auf die Nadelhölzer.

5% derselben sind Schutzwälder, die übrigen 95% stehen im Hochwaldbetrieb, fast durchwegs mit 120jährigem Umtrieb.

Schlagform ist der Kahlschlag, teils auch Schirmschlag, welcher letzterer stets mehr und mehr zur Anwendung kommt. Die Bannwälder werden ausschließlich im Plenterbetrieb genutzt.

Der ganze Besitz ist auf 18 Forstverwaltungen geteilt, deren Flächenumfang zwischen 4—8000 ha wechselt. Nur eine davon umfaßt nur etwas über 2000 ha.

Die Betriebsregelung erfolgte auf der Grundlage des Flächenfachwerkes, die jährliche Schlagfläche erreicht nach den Betriebsplänen 650 ha und liefert 250,004 m³ Bau- und Nutzholz, 54,879 m³ Brennholz.

Im Jahre 1913 wurden samt den von früheren Jahren aufgesparten Schlägen 531 ha abgetrieben, die — dazugerechnet die Holzmasse der vorkommenden Windbrüche — insgesamt 200,729 m³ Nutzholz und 71,530 m³ Brennholz lieferten.

Das Wirtschaftsjahr 1913 zeigt folgende Zahlen:

	Kostenvoranschlag	Tatsächliches Ergebnis
Ausgaben	--- --- --- 2.170.318 K	2.170.117 K
Einnahmen	--- --- --- 4.036.700 „	4.207.298 „
Reinertrag:	1.866.382 K	2.037.181 K

was pro Hektar ein Reineinkommen von 22'0 K bedeutet.

Verwertung.

Die Verwertung erfolgt teils am Stock, wobei pro Hektar 3100—5900 K Erlös erzielt wird, teils wird das Holzmaterial in eigener Regie gefällt und aufgearbeitet und dem Unternehmer nach fünfjährigen Kontrakten bei der Säge bzw. ab Waldlagerplatz übergeben, teils aber auch ohne kontraktliche Verpflichtungen von Fall zu Fall im Versteigerungswege verkauft.

Am Stock wird nur das Holz der Kahlschläge verkauft, der Anfall der Schirmschläge wird in eigener Regie ausgearbeitet.

Brennholz kommt überall im fertigen Zustande ab Depôt zum Verkauf, das Brennholz der entlegenen Schläge wird verkohlt.

Holzpreise.

Die Preise wechseln naturgemäß je nach der Lage und Entfernung der Schläge und sind mit Rücksicht auf diese Verhältnisse in vier Wertklassen geteilt.

Die festgesetzten Preise zeigt folgende Tabelle:

Holzart und Sortiment	Maßeinheit	Wertklasse							
		I.		II.		III.		IV.	
		K	H	K	H	K	H	K	H
Buchenscheiter	Rm	2	30	2	—	1	70	1	25
Buchenprügel	"	1	50	1	20	—	90	—	60
Weiches Scheit- u. Prügelholz gemischt	"	1	50	1	30	1	—	—	70
Fichten nutzholz, geschichtet	"	5	50	4	70	3	90	3	—
<i>Fichtenlang- und Klotzholz:</i>									
bis 12—25 cm Mittendurchmesser	m ³	11	—	10	10	8	80	7	10
26 und mehr cm	"	13	90	12	90	11	60	9	90
<i>Eichennutzholz:</i>									
bis 15—20 cm Mittendurchmesser	"	8	80	7	20	5	60	4	—
" 21—30 " "	"	14	—	12	50	11	—	9	50
" 31—40 " "	"	20	—	18	60	17	20	15	80
" 41—50 " "	"	24	50	23	50	22	50	21	50
" 51—60 " "	"	28	—	27	—	26	—	25	—
61 cm und dicker	"	30	—	29	—	28	—	27	—

Waldfeldbetrieb.

Der Waldfeldbetrieb ist bei der hiesigen Direktion schon seit Jahrzehnten im Gebrauch und verfolgt den Zweck, den — schon infolge der Terrainverhältnisse — nur wenig landwirtschaftliche Gründe besitzenden Kolonisten die Möglichkeit zu geben, die allernötigsten landwirtschaftlichen Produkte erzeugen zu können.

Nach Abfuhr des Brennholzes teilt der Forstverwalter die zur landwirtschaftlichen Nutzung geeigneten Flächen in kleine, meist 100—300 □ Meter große Parzellen, die den verlässlichen Arbeitern für einen Pacht von 30 Heller pro Ar auf vier Jahre zur Nutzung übergeben werden.

Sie sind verpflichtet, die Fläche zu reinigen, nach dem Umhacken zwei Jahre hindurch mit Kartoffeln zu bestellen, im dritten und vierten Jahre aber Gerste oder Hafer zu bauen.

Im dritten Jahre erfolgt die Aufforstung mit dreijährigen Fichten- oder Tannenpflanzen von Seite der Forstverwaltung, weshalb die Ernte der Ährenfrucht nur vermitteltst Sicheln und mit größter Sorgfalt erfolgen kann.

Nach Einstellung des landwirtschaftlichen Betriebes werden Laubhölzer eingepflanzt.

Im Jahre 1913 waren im ganzen 1018 ha unter Waldfeldbau gestellt.

Nach den Betriebsplänen sind jährlich 904 ha künstlich aufzuforsten, im Jahre 1913 wurden tatsächlich aufgeforstet:

27 ha vermittelt Saat mit einem Auf-	6280 K
wand von	
9686 ha vermittelt Pflanzung	1866747 „
Insgesamt: 9713	1873027 K

Ohne Einrechnung des Saatgutes resp. der Werbekosten der Pflanzen stellte sich die Saat pro ha auf 2326 K, die Pflanzung auf 1927 K.

Zur Auspflanzung benützen wir pro Hektar durchschnittlich 4300 Pflanzen. Im Jahre 1913 wurden dabei verwendet: 282,000 Laubhölzer, 3,869,700 Fichten, Tannen, Lärchen, Weiß-, Schwarzkiefern und Zirben, dann 41 kg Fichtensamen.

Pflanzengärten.

Die Pflanzgärten und Saatkämpfe der Direktion umfaßen insgesamt 172,785 m². Zur Auspflanzung gelangen in der Regel dreijährige Pflanzen, mit Ausnahme der Zirbe, die verschult und im 5—6 jährigen Alter ausgepflanzt wird.

Die Pflanzgärten erforderten im Jahre 1913 folgende Samenmengen:

Fichte --- --- --- --- ---	220 kg.
Tanne --- --- --- --- ---	1236 „
Lärche --- --- --- --- ---	26 „
Weißkiefer --- --- --- --- ---	9 „
Zirbe --- --- --- --- ---	128 „
Esche --- --- --- --- ---	32 „
Ahorn --- --- --- --- ---	56 „
Eiche --- --- --- --- ---	16 hl.
Ulme --- --- --- --- ---	14 kg.

Die Pflege und Erhaltung der Pflanzgärten erfordert einen Aufwand von 23621 K 52 H (1913).

Der Pflanzenbestand betrug zu Ende des Jahres 1912:

9,987,000 Stück Nadelholzpflanzen
482,000 „ Laubhölzer.

Insgesamt: 10,469,000 Pflanzen.

Die Anzucht stellt sich pro Mille durchschnittlich auf 2 Kronen. Die Samen werden nach Möglichkeit in eigenem Betrieb gesammelt und auch geklenzt, wozu in Mihálytelek eine eigene, für Luftheizung eingerichtete Klengerei besteht.

Gebäude.

Die Forstdirektion besitzt 142 Verwaltungsgebäude, 90 Wirtschaftsgebäude, 24 Waldhäuser, insgesamt 256 Gebäude, deren Erhaltung jährlich 277.000 Kronen erfordert.

Der Direktion steht in Vertretung des Aerars das Patronat zu, welches die Erhaltung von insgesamt 27 Kirchen, 25 Pfarrhäusern und 30 Schulen bedingt, insgesamt 82 Patronatsgebäude.

Transportmittel.

Die Holzprodukte werden teils auf Wasser-teils auf Landwegen abgeführt. Derzeit stehen im Betrieb:

Bahnen: Die Garamtaler Eisenbahn mit einer Länge von 1447 km. Diese Eisenbahn kam auf 892,467 K zu stehen, jährliche Einnahme ist 104.307 K (Durchschnitt von drei Jahren), der Reingewinn beträgt 12.019 K.

Teils im Bau, teils in Vorbereitung begriffen sind insgesamt 446 km. weitere Waldbahnen, die voraussichtlich in kurzer Zeit der ganzen Länge nach ausgebaut werden.

Wege: Die Direktion besitzt und erhält 189 km Hauptabfuhrwege und 800 km Nebenlinien.

Wasserstrassen: 94 km Flußlinien sind zur Trift und Flösserei eingerichtet, 80 km Wasserkanäle, zu denen noch zwei grosse steinerne Staudämme und 3 hölzerne, kleinere Staudämme gehören, außerdem 6 ständige Holzrechen.

Die Aufarbeitung des Klotzholzes hält 7 ärarische und zwei private Dampfsägen in Betrieb, erstere besitzen 18 Gattersägen und ebensoviele Kreissägen samt anderem Zubehör.

Holztrift und Flösserei.

Die Holzmasse der Schläge wird im Winter auf trockenen Riesen zu den Talsohlen gebracht und von dort in Kanälen herabgetriftet. In den Haupttälern sind Holzrechen gebaut, deren Aufgabe das Auffangen und Lagern der zu Tale kommenden Holzmassen ist, welche neben den Kanälen aufgeschichtet werden.

Das Zentrum der Flösserei ist Rezsőpart, das unterhalb des Zusammenflusses der beiden Garam, der weißen und schwarzen Garam liegt. Hier ist auch eine Säge erbaut. Der große Holzrechen von Rezsőpart hat einen Hof von 270 m Länge, rechts und links davon sind je 320 m lange und vier m breite Schwemmkanäle. Auf der linken Seite des Rechens ist ein 400 m langer und fünf m breiter Flossdurchlaß gebaut, der täglich dreimal geöffnet wird, um teils die eigenen, teils auch fremde Flösse durchzulassen.

Der Lagerplatz kann ungefähr 30,000 Rm Brennholz fassen.

Nach Beendigung der Brennholztrift beginnt die Trift der Klotzhölzer, die aber nur mehr in einer einzigen Verwaltung geübt und auch da nur noch bis zur Erbauung der geplanten Waldbahn aufrecht erhalten wird. Zum Auffangen des Klotzholzes dient ein eigener Rechen, mit 40 m Breite, der jährlich ca 20,000 Stück Klötze auffängt.

In der Nähe der Gemeinde Kisgaram ist die schwarze Garam ebenfalls mit einem 40 m langen Rechen überspannt, der zum

Auffangen von Brennholz dient; das hier gesammelte Fichtenbrennholz — jährlich ca 14,000–20,000 m³ — wird von Fall zu Fall lizitando an die Cellulose- und Papierfabriken verkauft.

Personalstand.

Die Administration wird in der Zentrale von 21 Beamten und entsprechendem technischen Hilfspersonal besorgt, in Breznóbánya sind ausserdem zum selben Zwecke zwei Oberforstingenieure detachiert. Die Forstverwaltungen stehen derzeit unter der Leitung von 2 Forsträten, 3 Oberforstingenieuren, 9 Forstingenieuren und 4 Hilfsforstingenieuren. Das Unterpersonal besteht aus 53 Oberforstwarten und 54 Forstwarten, einem Holzmeister und 29 Unterforstwarten, ausserdem je nach Bedarf mehrere Diener.

Die Kosten der Administration und Verwaltung beliefen sich im Jahre 1913 auf 472.918 K, pro Hektar also 5·9 K.

Arbeiterwesen. Genossenschaftslade. Consumverein.

Außer den von Fall zu Fall aufgenommenen Arbeitern besitzt die Forstdirektion als Grundstock 230 ständige und 1290 zeitweilige Arbeiter, die bei der Fällung von Nutz- und Brennholz und bei der Köhlerei Beschäftigung finden.

Selbe gehören in den Verband der Genossenschaftslade, haben eine festgesetzte — minimale — Abgabe dorthin zu entrichten, erhalten aber dafür im Krankheitsfalle unentgeltliche ärztliche Behandlung und Geldunterstützung, außerdem — wenn sie ohne eigenes Verschulden im Dienste infolge Unfalles arbeitsunfähig werden — lebenslängliche Rente, bei Lösung des Dienstverhältnisses entweder Ruhegeld oder Abfertigung. Im Todesfalle erhält die Familie Begräbniszuschuß.

Die hinterbliebene Witwe erhält Witwengehalt oder Abfertigung, die Waisen Erziehungs- und Beköstigungszuschuß, außerdem in berücksichtigenswerten Fällen Unterstützungen.

Das Vermögen der Genossenschaftslade betrug zu Ende des Jahres 1913 839.441·54 K. Im selben Jahre betrug die Ausgaben 100.871·28 K, wozu das Aerar 33.741·70 K beisteuerte.

Ausserdem werden zur Erleichterung des Bezuges der notwendigen Lebensmittel in fünf Gemeinden Niederlagen — Consum — erhalten, durch deren Vermittlung alle nötigen Lebensmittel und Waren zum Selbstkostenpreise erhältlich sind.

Kurze Beschreibung der kön. ung. Forstverwaltung Óhegy.

Das Revier der kön. ung. Forstverwaltung Óhegy umfaßt eine Fläche von 6917·7 ha, wovon 6287·2 ha auf Waldböden entfallen, 544·0 ha aber auf andere nutzbare Flächen; 86·5 ha sind unfruchtbarer Boden.

35·5 % des Bodens sind mit Fichten bedeckt, 34·6 % mit Tannen, 3·5 % mit Kiefern und Lärchen, 23·1 % mit Rot- und Hainbuche, 3·3 % mit Eschen, Ahorn und Ulmen.

Das Revier ist auf drei Betriebsklassen aufgeteilt, deren Umtrieb mit 120 Jahren bemessen ist. Betriebsklasse *A*) entfällt auf das Sammelgebiet des Vágflusses (792·9 ha), *B*) auf das Einzugsgebiet der Garam (5314·7 ha), *C*) enthält 179·6 ha Bannwälder.

Der Leiter der Verwaltung hat seinen Sitz in Óhegy, ihm unterstehen 6 Förster in ebenso vielen Schutzbezirken und einer in der Kanzlei.

Die hiesigen Forste sind seit Alters her im Besitze des Forstärars und waren stets in systematisch geordnetem, konservativem Betriebe gehalten. In früheren Zeiten diente der ganze Holzanfall dem Bergbaue zur Feuerung, teils als Holz, teils verkohlt. Mit dem Abflauen der Hüttenindustrie und mit der Besserung der Absatzverhältnisse aber wurde der Betrieb seit den 70iger Jahren stets intensiver und liegt das Hauptgewicht immer mehr und mehr auf der Erzeugung von Nutzholzsortimenten. Im Jahre 1913 waren von dem ganzem Etat von 16435 m³ nur mehr 1366 m³ zu Brennholz verarbeitet; es wurden also 92 % Nutzholz erreicht.

Die ganze anfallende Holzmasse ist für die Jahre 1911—1915 an die Papierfabrik A.-G. zu Hermánd (Hermanecz) verkauft und zwar in der Weise, daß die ganze Holzmasse in eigener Regie gefällt und aufgearbeitet und dem Unternehmer fertig ab Depôt übergeben wird.

Die Schlägerung erfolgte in den Jahren 1870—1892 vermitteltst Kahlschlag, zur Aufforstung versuchte man Anfangs das Überhalten von Samenbäumen, später aber griff man zur Pflanzung, auf den steinigten, felsigen Stellen zur Saat.

Seit 1892 erfolgt die Schlägerung in Verbindung mit der natürlichen Aufforstung nach dem Schirmschlagsverfahren, in neuerer Zeit wurde auch das Femelschlagverfahren eingeführt.

Die Betriebsregelung erfolgte auf Grund des Flächenfachwerkes, in den nächsten 20 Jahren gelangen 1170'6 ha zum Abtrieb, welche jährlich 26000 Festmeter liefern. Dieser Anfall übersteigt den jährlichen Zuwachs von 24400 Festmeter etwas, doch wurden in der vorherigen Periode größere Flächen nicht genützt, die nachträglich in den Etat einbezogen werden.

Zur Nachbesserung und Kompletierung von Lücken erhält die Verwaltung zwei Gärten im Betrieb mit einer Ausdehnung von 8797 m².

Im Revier der Verwaltung liegen — die beiden Gemeinden Óhegy und Doval eingerechnet — 20 ärarische Arbeiterkolonien, die noch aus der Blütezeit des Berg- und Hüttenwesens verblieben.

Die Arbeiter bekommen außer den festgesetzten Löhnen Naturalwohnung in diesen Kolonien, mit Garten, außerdem Brennholz (Klaubholz) und Weide für eine Kuh oder ein Kalb, oder auch für zwei Schafe und zwei Lämmer.

Das so abgegebene Brennholz beträgt jährlich 6—7000 Fm. Diese Abgabe lastet als empfindliches Servitut auf der Forstwirtschaft, da nur ca. 15 % dieser Arbeiter dem Forstwesen dienen, der weitaus größere Teil aber — seit dem Verfall des Berg- und Hüttenwesens — in der staatlichen Eisenfabrik in Zólyombrezó Beschäftigung findet.

Waldfahrt

in die königl. ung. Forstverwaltung Óhegy.

Zur Orientierung. Die laufenden Zahlen der Beschreibung sind in der Natur auf weißen Tafeln angebracht.

1. Mündung des Hermánder Tales.
2. Mündung des Óhegyer Tales.
3. Försterswohnung der Stadt Besztercebánya, dahinter ein aufgeforsteter Kahlschlag des städtischen Waldes, in welchem

Lärche und Fichte künstlich eingebracht sind, die Tanne aber natürlich angefliegen ist.

4. Urbarialforst von Olmányfalva.

5. Grenze der ärarischen Forstverwaltung Óhegy.

6. Im Bau befindliche transversale Abfuhrstraße.

7. Ärarische Försterswohnung, dahinter eine begonnene Schirmschlagverjüngung.

8. Schlagfläche des städtischen Waldes, war anfänglich im Schirmschlag behandelt, mußte aber infolge großer Sturmschäden des Jahres 1912 teilweise kahl abgetrieben werden und wurde im Frühling des laufenden Jahres mit Fichten und Tannen, teils auch mit Esche künstlich bestockt.

9. Staatlicher Pflanzgarten, dahinter Schirmschlagverjüngung im Stadium des Dunkelschlages.

10. Schirmschlagverjüngung im städtischen Walde.

11. 90—100jähriger Tannenbestand, zu Decretts Zeiten angelegt. (Kis Szekeres Waldteil.)

12. Grenze des ärarischen Waldbesitzes.

13. 100jähriger Tannenbestand, einmal durchforstet. (Kis Medvés Waldteil.)

14. Abfuhrweg Kis Medvés.

15. Schirmschlagverjüngung, Szekér Waldteil.

16. 30jähriger Mischbestand, Fichte, Schwarz- und Weißkiefer, Lärche, auf Kahlschlagfläche künstlich verjüngt. (Kánaljaer Schlag.)

17. Nicht durchforsteter 90jähriger Fichten- und Tannenbestand mit Buchenhorsten durchsetzt, zu Decretts Zeiten natürlich verjüngt. (Aranyvölgy.)

18. Arbeiterkolonie Kánalja, dahinter Kupferwerke. Rechts rückwärts vor 15 Jahren entstandener Windbruch, künstlich aufgeforstet.

19. Waldteil Nagy Medvés, 100jähriger durchforsteter Fichten- und Tannenmischbestand, zu Decretts Zeiten natürlich verjüngt.

20. 100jähriger Mischbestand von Tannen und Fichten, durchforstet, zu Decretts Zeiten natürlich verjüngt. (Kis Zöldes.)

21. 90jähriger, nicht durchforsteter Tannenbestand mit Fichte gemischt. Natürliche Verjüngung aus Decretts Zeiten. (Kis Zöldes.)

22. Abfuhrweg Nagy Zöldes.

23. 20jähriger Mischbestand, Fichte, Kiefer und Lärche, auf Kahlschlagfläche künstlich angelegt.

24. Oberschlächtige Wassersäge, 6 HP, ein Gatter, im Besitze des Forstärars.

25. Zsófiасhlag. Die Samenbäume wurden teils vom Winde geworfen. Der Anflug des verbliebenen Teiles wird gruppenweise freigehauen.

26. Waldteil Kosár, war zu Decretts Zeiten eine ausgewucherte Weide, die mit Kiefern aufgeforstet wurde. Steht jetzt unter Schirmschlag. Unter dem gelichteten Bestand flogen vorzugsweise Fichte und Tanne an.

27. Cigány Waldteil. Der untere Teil war zu Decretts Zeiten eine im Veröden begriffene Weide und wurde mit Kiefern aufgeforstet. Steht unter Schirmschlag. Unter dem gelichteten Bestand flog hauptsächlich Tanne und Fichte an.

28. Gemeinde Óhegy.

29. Schlakenhalde des gewesenen Hochofens von Óhegy.

30. Infolge der vom damaligen Hochofen verursachten Rauchschäden verkarsteter Ödhang, derzeit mit Fichte, Schwarz- und Weißkiefer, Lärche, Zirbe und Bergkiefer, dann auch mit Robinie und Esche bestockt.

31. Die im Jahre 1913 erbaute Wohnung des Forstverwalters samt Nebengebäuden. Daneben ist auch die Erbauung einer Kanzlei mit Absteigquartier und Försterswohnung geplant.

32. Die frühere Forstverwalterswohnung, dient interimistisch als Absteigquartier, Kanzlei und Försterswohnung. Wird in Zukunft als Niederlage des ärarischen Consumvereines dienen.

33. Törökthal, dahinter die Krizsnaalpe (1575 m), rechts der Májerszka Fels, 1255 m hoch.

34. Straße zum Heil. Dreifaltigkeitsstollen.

35. Heil. Dreifaltigkeitsstollental.

36. Waldstraße zum Mesterschlag.

37. Alte Wasserleitung, diente dem Bergbau.

38. }

39. } Mesterschlag, Unterabteilung 24. Steht unter Schirm-

40. } schlag, im laufenden Jahre wurden 622 m³ Nutz- und

41. } Brennholz entnommen.

42. Mesterschlag, Unterabteilung 25. 95jähriger Buchenbestand mit Tanne gemischt.

43. Mesterschlag, Unterabteilung 26. 80jähriger Fichten- und Tannenbestand war im laufenden Jahre durchforstet. Das Brennholz ist noch nicht abgeführt.

44. Verbindungsfußsteig.

45. Waldstraße Heil. Dreifaltigkeitsstollen.

46. Kőbánya, Unterabteilung 22. 105jähriger Tannenbestand

mit Buche gemischt. Wurde im laufenden Jahre auf Brennholz durchforstet.

47. Kőbánya, Unterabteilung 21. Fichten- und Tannenbestand, mit Buche gemischt, 105 Jahre alt, im laufenden Jahre wurde im Durchforstungswege Brennholz entnommen.

48. Kőbánya, Unterabteilung 20. 120jähriger Buchenbestand, mit Fichte und Tanne untermischt. Im laufenden Jahre auf Brennholz durchforstet.

49. Kiskucmann, Unterabteilung 16. 175 jähriger Buchenbestand, mit Tanne gemischt, bis jetzt ganz ungenutzt. Ein ca. 20 m breiter Streifen wurde dem Wege entlang durchforstet, um einen Einblick in den Bestand zu gewähren.

50. Kiskucmann, Unterabteilung 17. Durch den Wind gelichteter, 75jähriger Tannenbestand, mit Fichte untermischt. Das aus dem geworfenen Material gewonnene Brennholz konnte noch nicht abgeführt werden.

51. Kiskucmann. Durch den Wind gelichteter 100jähriger Tannenbestand, mit Fichten gemischt, war im Jahre 1907 durchforstet. Das aus dem geworfenen Material gewonnene Brennholz ist noch nicht abgeführt.

52. Kiskucmann, Unterabteilung 15. Windwurf aus dem Jahre 1912, welcher im laufenden Jahre vollständig geräumt wurde. Wird im Herbste des laufenden Jahres mit Eschen, Ahorn und Fichte aufgeforstet.

53. Nagykcumann, Unterabteilung 11/b. Auf natürlichem Wege entstandener Fichten- und Tannenjungbestand, mit vielen Ahorn, Eschen und Ulmen durchsetzt. Im unteren Teile wurde der Anflug mit Fichte, Tanne und Esche komplettiert, zum Schutze dieser Gruppen wurden die angeflogenen Weichhölzer vorläufig noch belassen.

54. Unterkunftshaus Nagykcumann.

55. Nagykcumann, Unterabteilung 10. 120jähriger Schirmschlag, durch Windwurf gelichtet. Das aufgearbeitete Brennholz liegt noch im Schlage.

56. Nagykcumann, Unterabteilung 8. Wie 55.

57. Nagykcumann, Unterabteilung 5. Tannenbestand, gemischt mit Buche und Fichte, steht unter gruppenweiser Femelverjüngung.

58. Nagykcumann, Unterabteilung 8. 95jähriger Buchenbestand, gemischt mit Tanne, wurde im Jahre 1908 zur Schirmschlagverjüngung angegriffen.

59. Szarvastal, Unterabteilung 35. 70-jähriger Buchenbestand, mit einzelnen älteren Tannen, ungenutzt.

60. Waldteil Tincses, Unterabteilung 1. Durchschnittlich 90-jähriger Tannen- und Buchenmischbestand, steht unter Schirmschlagverjüngung, mußte im Jahre 1910 wegen Windbruch durchläutert werden.

61. Waldteil Tincses, Unterabteilung 3. Durch Tausch erworbene Enklave. Die verarmte Wiese wurde vor 50 Jahren mit Fichten bepflanzt.

62. Waldteil Tincses, Unterabteilung 2. Gemischter Bestand von Fichte, Buche und Tanne, steht unter Schirmschlagverjüngung, die im Jahre 1910 begonnen wurde.

63. Waldteil Tincses, Unterabteilung 3/b. Durch Tausch erworbene Wiesenenklave, die sich auf natürlichem Wege bestockte.

64. Anfang des Fußsteiges, der durch den Nagykuemannschlag führt.

65. 120-jähriger Fichten-Tannenbestand, Schirmschlagverjüngung, der Freihieb der Anflughorste steht schon unmittelbar bevor.

66. Nagykuemann, Unterabteilung 11/b. Lückiger Jungbestand, der im Jahre 1913 u. 1914 mit Tanne, Eschen und Ahorn komletiert wurde.

67. Waldteil Tincses, Unterabteilung 4. 120-jähriger Tannenbestand, steht unter Schirmschlagverjüngung. Wurde im Jahre 1912 durch Windwurf stark gelichtet.

68. Wie Nr. 67.

69. Waldteil Kakas, Unterabteilung 20. Natürlich verjüngter Tannenbestand aus Decretts Zeiten, in welchem außer zufälligen Nutzungen auch der erste Hauptnutzungs Schlag eingelegt war. Im Jahre 1912 vom Winde durchbrochen.

70. Waldteil Kakas, Unterabteilung 21. und 22. Zu Decretts Zeiten auf natürlichem Wege verjüngter Tannenbestand mit Fichten durchsprengt. Bis jetzt fanden nur zufällige Nutzungen statt.

71. Abfuhrsweg Tincses.

72. Waldteil Tincses, Unterabteilung 4. Unter Schirmschlag stehender 120-jähriger Tannenbestand mit hübschen Anflugshorsten.

73. Kolonie Alsószarvas.

74. Kolonie Szarvasvölgy. Links im Vordergrund ein durch Decrett auf natürlichem Wege angelegter 90—100-jähriger Tannenbestand. Betriebsklasse B, Hiebszug IX, Abt. 49, Unterabt. 1.

75. Forsthaus Szarvas, im Bau begriffen.

60. Szerviztal, tartalmilag 35-40 oldalas összehasonlító művelésű kiadvány, amelyben a különböző országokból származó egyesítő társaságok, egyesítési módok, egyesítési céljai, feladatai, szervezeti felépítése, működése, eredményei, stb. kerülnek bemutatásra.

61. Walden Tinesz, tartalmilag I. Durván, 1851. évi Magyar Társaság és Buchenmischstand, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

62. Walden Tinesz, tartalmilag II. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

63. Walden Tinesz, tartalmilag III. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

64. Walden Tinesz, tartalmilag IV. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

65. Walden Tinesz, tartalmilag V. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

66. Walden Tinesz, tartalmilag VI. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

67. Walden Tinesz, tartalmilag VII. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

68. Walden Tinesz, tartalmilag VIII. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

69. Walden Tinesz, tartalmilag IX. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

70. Walden Tinesz, tartalmilag X. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

71. Walden Tinesz, tartalmilag XI. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

72. Walden Tinesz, tartalmilag XII. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

73. Walden Tinesz, tartalmilag XIII. Durván, 1851. évi Magyar Társaság, stb. névvel foglalkozó tanulmány, melynek kiadására az 1851. évi Magyar Társaság felhívta a figyelmet.

